Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. — Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ЛИПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 170. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 1, 1952. VOL. LX.

ШІКАГО ОСЕРЕДКОМ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Шікаго. — Ще один тиждень до Краєвої Республіканської Конвенції, а це місто вже стало осередком політики Республіканської партії. Гострі непорозуміння, які запанували в таборах двох головних кандидатів на номінацію, тобто ген. Двайта Д. Айзенгавера й сен. Роберта А. Тефта, позначилися вчасним приїздом до Шікаго делегатів з Тексас, що підтримують кандидатуру генерала. Вони приїхали сюди серед справжнього пі вденно-західного гумору, розвиваючи прапор свого стейту і маршуючи з ним коло залізничої станції. Питання, котра з двох конкуренційних делегацій має бути признана як правна, буде вирішене Краєвим Республіканським Комітетом ще перед початком конвенції. Ця справа набрала великого розголосу, бо від її вирішення може залежати найменування кандидата.

Сен. Тефт, приїзду якого сподіваються тут ще перед закінченням конгресової сесії, заповів у Вашингтоні, що він має певні вигляди стати президентом, якщо буде найменований кандидатом. Він обчислює свою більшість при популярнім голосуванні на 5,000,000 голосів і твердить, що потягне за собою 30 стейтів. У промові крізь радіо Тефт Заявив, що він буде радий бачити генерала Доглеса МекАртура своїм товаришем під час виборчої кампанії, тобто кандидатом на віцепрезидента, Якщо б так сталося, то вони обидва перевели б таку завзяту кампанію, яких мало знає партійна історія. У Республіканській квартирі в Шікаго рахуються з можливістю найменування ген. Мек Артура навіть кандидатом на президента, на випадок, що між Айзенгавером і Тефтом прийде до такого завзяття, що один одному не уступить. МекАртура підтримує губ. Пенсилвенії Д. С. Файн, який тримає при собі 70 стейтових делегатів. Досі обидва аспіранти на номінацію не могли дістати жадних обіцянок від Файна, який каже, що делегація вирішить своє становище щойно після виголошення „ключевої" промови Мек Артуром на конвенції.

З Гюстон, у стейті Тексас, наспіли вісті, що більшість стейтових республіканських губернаторів ставляться прихильно до кандидатури ген. Двайта Д. Айзенгавера. Там відбувається конференція губернаторів з 46 стейтів. Губернатори республіканці зійшлися окремо на нараду і тоді виявилося, що 15 з загального числа 18 республіканських губернаторів, підтримують кандидатуру Айзенгавера. Вони того погляду, що „Айк" має більшу популярність і тому має вигляди на перемогу при виборах.

Завершують конґресову програму

Вашингтон. — З кінцем минулого тижня Конґрес працював майже увесь час безупину, щоб викінчити свою програму. З важливіших законопроєктів помітне викінчення нового іміграційного закону МекКаррана-Волтера, який перейшов обидві конґресові палати більшістю дві третини голосів і не потребує уже підпису президента Сенат ухвалив права для ветеранів Корейської війни з прівілеями, які мали ветерани другої світової війни, одначе з деякими змінами. Ветерани мають дістати по 80 дол. місячно на своє утримання й науку в школах, а платня може бути підвищена до $150, якщо ветеран має родину на утриманні. Крім того мають дістати ветерани від праву по скінченні військової служби від $100 до $300, залежно від довготи служби. Сенатський законопроєкт різниться в дечому від палатного, отже треба узгіднення на конференції. Хоч Палата ухвалила майже цілковите скасування котролі цін і платень, то Сенат ухвалив їх продовжити і тому ця справа приходить ще раз під голосування. Так само законопроєкт про чужинну допомогу зазнав ще раз зміни, бо дальше обкроєно видатки.

Сенат зніс заборону призначення посла до Ватикану

Вашингтон. — Сенатська комісія асиґнування фондів зчеркнула в бюджетовім законопроєкті на наступний скарбовий рік точку, яка забороновала призначити фонди на висилання президентом посла до Ватикану без згоди Сенату. Цю точку вміщено в законопроєкті наслідком спеціяльної ухвали Палати Репрезентантів і передано разом з цілим бюджетовим законопроєктом сенатській комісії. Комісія, розглянувши справу, зчеркнула заборону, яка відносилася виключно до Сенату, бо тільки Сенат має право затверджувати послів, призначених президентом. Вона була додана до видатків на втримання департаменту стейту, торгівлі й справедливости висотою $1,000,000,000 на скарбовий рік, що починається з 1 липня 1952 р. Сен. Пат МекКарран, керівник цього законопроєкту, пояснив, що комісія зчеркнула цю заборону в переконанні, що релігійні справи не повинні бути змішані з фінансовими.

ГАРРІМАН ЗА НОВИЙ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН НА МІСЦЕ АКТУ ТЕФТА

Ню Йорк. — Аверел Гарріман, директор Взаємної Безпеки і кандидат стейту Ню Йорк на найменування кандидатом на президента від Демократичної Партії, у промові, виголошеній через радіо до населення країни, сказав, що теперішній робітничий закон Тефта-Гартлі повинен бути скасований і на його місце ухвалений інший закон, прихильний як для робітництва так і для керівників підприємств, як теж і для загальної публіки. Цю заяву склав він під час дискусії, переданій крізь краєву радієву і телевізійну сітку на запит одного слухача з стейту Огайо. Гарріман сказав, що одна з найбільших труднощів для застосування Акту Тефта-Гартлі в практиці це та, що він „дуже несправедливий". Тому Гарріман обіцює перевести зміну цього закону, якщо б він був обраний президентом. У відповіді на запит іншого слухача з Огайо, Гарріман заявився за велику розбудову краєвої оборонної системи, щоб дати належну відсіч Совєтам. У внутрішніх справах Гарріман підтримує повну ґарантію рівности громадянських прав для кожного, а теж за дальшу фінансову підтримку для фармерів, як забезпеки стабілізації фармерських прибутків. У засаді Гарріман підтримує політику Демократичної партії, започатковану Френклином Д. Рузвелтом і продовжувану Труманом.

АМЕРИКА ОБВИНУВАЧУЄ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ЗА НЕВІЛЬНИЦТВО

Об'єднані Нації, Н. Й. — Представник Злучених Держав, в Об'єднаних Націях виступив з формальним обвинуваченням проти Совєтського Союзу за практиковану ним систему примусових каторжних робіт. Раніше з подібним обвинуваченням виступали приватні американські аґенції, зокрема Американська Федерація Праці, або згадувано такі обвинувачення припадково й щойно тепер зроблено це урядово і формально. Обвинувачення видвигнув д-р Волтер М. Кочінґ, — американський представник в спеціяльній комісії ОН для безстороннього розсліду невільництва в світі. Рівночасно з цим формальним обвинуваченням американський представник передав комісії ОН зібрані для підтримки того обвинувачення документи, що важать 44 фунти. Між цими документами є найбільше свідчень десятків тисяч самих колишніх совєтських каторжників, що були змушувані виконувати невольничі роботи при будові совєтських каналів, залізниць, в шахтах і т. п. В меморіялі і в свідченнях не подано точної кількости каторжників в Совєтському Союзі, але виходить, що їх є коло 10 мільйонів. Обвинувачення відноситься насамперед до Совєтського Союзу, але при цьому теж згадується, що таку саму каторжну систему на широку скалю розбудовується тепер в інших країнах комуністичної „народної демократії". Д-р Кочінґ заявив, що історія совєтського рабовласництва є найбільш потрясаючою, бо вона означає поворот до найгіршого невільництва старих часів а обставину загострює ще факт, що цю каторгу в Совєтському Союзі відновлено в терористичних цілях і для винищування тих, що політично інакше думають.

Військова одежа пересилатиметься у металевому опакуванні

Вашингтон. — До широкого вживання металевого опакування долучилися ще „кени" для військової одежі. Команда військових матеріялів сповістила, що уперше значна кількість військового взуття й одежі, як мундири, білизна й под., найрізніших розмірів, була запакована в металевих скриньках для переслання їх за море. Досі такі начиння вживалися переважно для пересилання плинів й їхня містота міряється ґальонами. Як твердить керівництво повітряних сил, яке поручає вживання нового способу пересилання одежі, вживання „кенів" значно дешевше від будь-якого іншого способу та дає запоруку доброго збереження пересиланих речей.

Тефт проти договору в Ялті

Шарлоттсвилл, Ва. — Минулої п'ятниці виступив тут сенатор Тефт перед 2,500 слухачами з Інституту публічних справ при університеті в Вірджинії. Кандидат на номінацію на президента від Республіканської партії висловився, що ЗДА повинні зректися договору в Ялті й прямувати до звільнення сателітських держав від ярма російського комунізму. Сенатор зазначив, що Росія, якщо цього вона бажає, може затримати в себе комуністичний устрій, але вона не повинна його накидати іншим народам та поширювати його поза свої кордони. А для того треба прямувати, щоб комунізм був відкинений у кордони Росії. Тефт висловився, що він не уявляє собі, яким чином практично мусить бути стриманий похід комунізму, але він знає, що одним з середників цього стримання повинні бути пропаґанда й проникання вільних інформацій поза Залізну заслону, в країни, що їх недавно підкорив комунізм.

ПРОДОВЖУЮТЬ ЗУСИЛЛЯ ДЛЯ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В ЕВРОПІ

З авторитетних українських джерел в Европі повідомляють про дальші заходи для повного об'єднання і консолідації українських політичних сил на терені Европи. Президія Української Національної Ради запросила представників усіх політичних угрупувань на еміґрації в Европі, і тих, що входять до УНРади, і тих, що є поза нею (ОУНР, УГВР та СГД — Союз Гетьманців Державників) на спільну нараду, що відбулася 13-го червня ц. р. в Мюнхені, Баварія. В конференції взяли участь представники запрошених угрупувань, до яких ще в лютому ц. р. звернувся Український Конґресовий Комітет Америки з окремим закликом до дальших консолідаційних зусиль. Наради відкрив довшою промовою голова Виконного Органу УНРади д-р Степан Баран, вказуючи на потребу і конечність переведення такої консолідації, або щонайменше координації українських політичних сил на еміґрації. У своїй промові подав д-р С. Баран приклади з української історії від 1914 року, переведення консолідації українських політичних сил на терені колишньої Австро-Угорщини аж до відновлення спільними міжпартійними українськими силами українського державного життя в 1918 році на терені Галичини і вдержання там правопорядку впродовж існування української державности. Д-р Баран вказав теж на всі спроби консолідації від 1917-го року на терені Наддніпрянщини, якої однак не пощастило перевести вповні, що й відіграло свою ролю в розвалі української державности та у ворожій окупації українських земель. Ця повчальна лекція історії повинна бути пригадкою для всіх, бо великих успіхів можна добитись тільки спільними силами і тільки спільними зусиллями можна буде здобути волю Україні.

Після вибору президії нарад, розгорнулася основна дискусія над порушеними д-ром С. Бараном консолідаційними проблемами. В дискусії забирали слово представники усіх політичних угрупувань і її закінчення перенесено на 25-го червня. Нарада мала міжпартійний характер та проходила в діловому тоні. Крім цього обговорено ще й деякі інші актуальні політичні проблеми, зокрема справу радіовисильні в Мюнхені для підсовєтських народів, яку проєктує Американський Комітет адмірала Кірка, спільно для росіян та поневолених неросійських народів, але під супремацією росіян, як це виходить із заяв Дон Левина. Проти такої програми заявились всі учасники нарад.

АЧЕСОН ЗАПОВІДАЄ ВІЙСЬКОВУ АКЦІЮ НА ВИПАДОК НАПАДУ НА БЕРЛІН

КОНФЕРЕНЦІЯ „ТРЬОХ ВЕЛИКИХ" В ЛОНДОНІ

Державний секретар Дін Ачесон (зліва) під час свого побуту в Лондоні відбув нараду з британським секретарем закордонних справ Ентоні Іденом (посередині) та французьким міністром закордонних справ Робертом Шуманом (зправа). Головним предметом нарад була спільна аліянтська відповідь на чергову сов. ноту в справі об'єднання Німеччини.

Берлін. — Державний секретар Дін Ачесон, під час своїх одноденних відвідин з Західному Берліні, заповів на пресовій конференції, що на випадок совєтського нападу або нової бльокади Берліна — Злучені Держави „обміркували б" військову акцію для його оборони. Західну рішучість щодо оборони Берліна державний секретар виявив вже теж самими своїми відвідинами в тому місті. Під час пресової конференції поставлено йому запит, що зробили б Злучені Держави на випадок, коли б Совєтський Союз або Східна Німеччина намагались захопити західні сектори Берліна, або перервати їхнє получення із Західною Німеччиною через совєтську зону. Державний секретар Ачесон відповів, що в такому випадку він насамперед з найбільшою увагою вислухав би поради військового командування, правдоподібно Об'єднаних Шефів Штабу і від цього залежала б американська акція. Проте, Ачесон відмовився давати дальші вияснення на тему, як та акція могла б виглядати. Дещо пізніше державний секретар поклав угольний камінь під нову будову американської бібліотеки і при цій нагоді знову повторив спільну американську, британську і французьку декларацію щодо оборони Берліна, заявляючи, що три великодержави вважали б кожний напад на Берлін, з якого боку він і не походив би, за напад на них самих та на їхні збройні сили. Опісля Ачесон поклав великий вінок з червоних, білих і синіх квітів перед пам'ятником 34 американців, англійців і німців, які згинули в повітряному „ліфті" до Берліна під час совєтської бльокади в 1948 і 1949 рр. Негайно після того Ачесон відлетів президентським літаком, разом із своєю дружиною та дорадниками до Відня. Безпосередньо перед своїм відлетом з Лондону до Берліна, Ачесон відбув наради з Іденом і Шуманом, британським і французьким міністрами закордонних справ, з якими обговорив теж текст аліянтської відповіді на останню совєтську ноту в справі об'єднання Німеччини. В Берліні Ачесон відбув нараду із західно-німецьким секретарем закордонних справ проф. Валтером Гальштайном та передав йому текст західної відповіді Совєтам. Заява Ачесона щодо оборони Західного Берліна має велике значення у зв'язку з останніми побоюваннями, що Совєтський Союз сам, або радше через свого східно-німецького сателіта плянує на найближчий час нову акцію, щоб позбутись аліянтів з цієї їхньої єдиної фортеці за залізною заслоною.

В зоні переговорів в Кореї впала совєтська ґраната

Токіо. — Командування Об'єднаних Націй виступило вчора з обвинуваченням, що минулої п'ятниці на невтральну зону, в якій відбуваються переговори в Кореї, впала вироблена в Совєтському Союзі гарматня куля, заривщись глибоко в землю. Наступного дня аліянтські представники вийшли з конференції та відложили наради на один день. Рівночасно попереджено комуністів про „серйозні консеквенції" якщо б подібні випадки мали повторитися. — Ґраната впала в безпосередньому віддаленні від головного шатра, де відбуваються переговори, та вирила велику на дві стопи яму, але не заподіяла жадної шкоди. На ґранаті були виразні знаки її совєтського походження і рівночасно аліянтське командування встановило, що її могла вистрілити теж тільки совєтська протилетунська гармата. В аліянтському протесті сказано, що ґраната могла впасти на невтральну територію без інтенції ворога, який її вистрілив. Досі комуністи ще не дали відповіді на цей аліянтський протест, натомість комуністична пропаґанда знову заговорила про „провокаційну акцію" аліянтів, скеровану на зірвання переговорів. Командування аліянтської авіяції рівночасно повідомило про обстріл аліянтських літаків над північно-корейською територією біля ріки Ялу з гармат, розташованих на манджурській території.

Австрійці вітають Ачесона

Відень. — Австрійське населення Відня зготовило вчора оваційне прийняття державному секретарові Дінові Ачесонові, що прибув тут на короткі відвідини після відвідин в Берліні. На віденському аеродромі привітав Ачесона австрійський канцлер др. Леопольд Фіґль та члени австрійського уряду, як теж американський амбасадор Донелі та його штаб. Не зважаючи на попередні комуністичні погрози, під час переїзду державного секретаря з аеродрому до міста, як теж і під час його побуту в австрійській столиці не трапився жаден випадок будь-якої протиамериканської демонстрації, натомість населення аплявзами вітало американського представника. Ачесон виявив, що він приїхав до Відня, щоб віддати недавні відвідини канцлера Фіґля в Злучених Державах та рівночасно висловити австрійцям американський подив за їхню терпеливість і відвагу, з якими вони ставляться до факту, що ще досі їм не привернено свободи і незалежности, пообіцяної їм в 1943 році. Ачесон заповів, що ціллю американської політики буде робити все можливе, щоб приспішити день повної волі для австрійського народу.

Аліянти звільняють полонених південних корейців, які відреклися комунізму

Йонґчон, Корея. — Аліянтське командування звільнило вчора 1,800 південних корейців, що були взяті в полон як вояки комуністичної армії, — але зреклися комунізму та доказали своє антикомуністичне наставлення. Після багатьох місяців в полоні цих 1,800 осіб вийшло вчора з тріюмфальною радістю з-поза колючих дротів та пішли до своїх родин як вільні громадяни. — Це була перша група з усіх 27,000 південних корейців, — що були взяті аліянтами в полон та які тепер мають бути звільнені, доказавши своє антикомуністичне наставлення. Під час слідства виявилось, що майже всі вони були силою змушені боротися за комунізм. Усім звільненим видано відповідні документи та, забезпечивши їх потрібними харчами, вислано потягами до їх домів. Деякі з полонених не скривають навіть свого вдоволення з побуту в аліянтському полоні, в якому вони навчились читати й писати та відповідного ремесла або професії.

Зменшується число втікачів із Совєтів

Мюнхен, Німеччина. — Редактор Ню Йорк Таймсу Ц. І. Салцберґер відбув поїздку по таборах утікачів з-під Совєтів і пише, що тепер дуже зменшилося число нових утікачів з-поза залізної куртини. Вони вже не приходять масово, тільки „капають". Причини цього явища такі: 1. Совєти та їхні сателіти загострили контролю на кордонах і дуже важко вирватися навіть тим людям, що ризикують своїм життям. 2. Ніхто не дбає про втікачів у Німеччині, бо ІРО вже два роки не існує, і втікачами мусять опікуватися німці, які тримають їх у таборах на злих харчах. Важливим також те, що втікачі не мають змоги виїхати до ЗДА, куди 90% хотіли б їхати. Всіх утікачів у Німеччині є 36,000 розміщених у 100 таборах. Між ними є найбільша група польських громадян, бо аж 16,500, між якими знаходяться і українці, бувші польські громадяни. 7,460 осіб між утікачами балтійців, а 7,242 росіян. Салцберґер відвідав найбільший табір з утікачами в Шляйсгаймі під Мюнхеном, де живуть 3,450 втікачів, що походять з 15 совєтських республік, але найбільше між ними українців і росіян. „Ось такі харчі дістають ті, що не можуть дістати платної праці: галицький хворий архітект та лікар з Маріюполя з жінкою і дитиною дістають на снідання хліб з чаєм, на обід хліб із супом, та картоплі, а на вечерю хліб і картоплі." Про це знають за залізною куртиною і воно відстрашує втікати на Захід навіть із Совєтського пекла.

Фінляндська красуня обрана „королевою краси світу"

Лонг Біч, у стейті Каліфорнія. — Золотава бльондинка з Фінляндії, вісімнадцятьрічна Армі Гелена Куусела, захопила корону „Панни Світу", віднісши перемогу над двадцять дев'ятьма своїми суперницями з інших країн. Вона, як дочка вирібника кобас, приїхала до Лонґ Біч на конґрес красунь світу, який тривав чотири години. Чергові інші місця в конкурсів здобули ще: Міс Гаваї, Міс Греція, Міс Гонґ Конґ, Міс Німеччина. Американка з Бруклина була виключена з конкурсу внаслідок якихось недостач. Вибір світової красавиці приносить з собою різні нагороди. Головна нагорода це золотий ґльоб, дальше річний контракт виступати в Міжнародній Універсальній Студії, авто вартости $3,000 і годинник вартости $2,500. Інші красуні заанґажовані теж до виступів у фільмах, отже їм на кожний випадок конкурс оплатиться.

АНГЛІЯ ВИПРОБОВУЄ ПРОТИБАКТЕРІОЛОГІЧНУ ЗБРОЮ

Лондон. — Британська адміралція повідомила, що англійські інженери і вчені випробовують в закритій зоні на берегах Шотляндії таємну зброю для оборони проти бактеріологічної війни. Ближчих інформацій про зброю та про її випробування не подано, — сказано тільки, що вона має виключно оборонний характер.

СІРРІ ПАША НОВИЙ ПРЕМ'ЄР ЄГИПТУ

Каїро, Єгипет. — Згідно з повідомленням єгипетського уряду уступив дотеперішній прем'єр Агмед Наґуіб ель Гілямі Паша, а на його місце покликав король бувшого прем'єра Гуссеїна Сіррі Пашу. Гілямі Паша уступив після довшої конференції з головним дорадником короля, д-ром Гафез Афірі Пашою. Цікаве, що ще досі неопублікувано резиґнаційного листа Гілямі Паші. Сіррі Паша має за собою славну кар'єру інженера, прем'єра та він був уже міністром праці, оборони та фінансів. Він має шістдесят кілька років, є діловою людиною та завжди елеґантно одягнений. Догадуються, що бувший прем'єр писав королеві, що він не міг собі дати ради з труднощами, перед якими стоїть Єгипет, а саме з розв'язкою питання про відкликання англійських військ з Суезу та зі справою приналежности Судану. Ходять поголоски, що він нарікав також на вмішування ЗДА до внутрішніх справ Єгипту. Але представник амбасадора ЗДА Джефферсона Каффері злозложив заяву, що „політика ЗДА стоїть на становищі не вмішуватися до домашних справ чужинних країн, таку саме політику веде амбасада ЗДА в Єгипті". Загально відоме, що позиція Гілялі Паші була слаба, бо він не зміг добитися більших уступок від Англії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Від деякого часу „Свобода" та інші пресові органи американських українців віддають цілком правильно багато уваги і місця проблемам недалекого вже П'ятого Конґресу. Вже були надруковані голоси і видатних представників американсько-української спільноти, і голоси „низин". Багато на цю тему написано, але ще більше сказано чи то в публічних виступах, чи в приватних розмовах. Але з жалем мусимо ствердити, що всі ці друковані і словні дискусії, часом навіть дуже логічні і красномовні, все ще далекі від нашої дійсности і від наших потреб.

Насамперед, в усіх або щонайменше в більшості тих дебат наголошується і ставиться в осередок всіх проблем П'ятого Конґресу чисто внутрішньо-політичну українську проблему, зв'язану тільки посередньо з проблемами американських українців та їх репрезентації. Бо тільки за таку можна вважати наголошувану дискутантами проблему відношення між Українським Державним Центром та УГВР чи іншими українськими групами. Що більше, навіть перебіг самого Конґресу і долю майбутнього Конґресового Комітету узалежнюється від становища в тих справах та одверто говориться про можливості „розбиття" Конґресу чи Конґресового Комітету.

Всі ці дискусії і твердження можуть випливати тільки з непоінформованости, з незнання американсько-української дійсности та під впливом цілком другорядних на американському терені деяких українських тенденцій з Европи. Дискутанти забувають, що відношення між УНРадою і УГВР чи іншими українськими угрупуваннями в Европі є для нас, американських українців, українськими проблемами закордонно-політичного характеру, які можуть але не мусять заважувати на політичній акції УККомітету.

Український Конґресовий Комітет був створений в 1940 році, отже тоді, коли ще не було ані УНРади, ані УГВР ані зв'язаних з їх відношенням проблем. Так само тепер, і УНРада і УГВР заявляють, що їх функція скінчиться тоді, як український народ матиме можливість демократичним порядком вільно встановити свою національну репрезентацію. УККомітет, натомість, є постійною і тривалою репрезентацією американських українців, як етнічної групи в рямках американської нації.

В рямках та на підставі дотеперішньої дискусії про П'ятий Конґрес можна було ствердити, що поодинокі представники чи заступники українських політичних груп в Европі намагаються вплинути і використати американсько-український Конґрес на полагодження тої проблеми, якої вони не могли полагодити в Европі і яка тільки там може бути полагоджена. Це ж проблеми, з якими абсолютна більшість старого і тут родженого американсько-українського громадянства не тільки не познайомлена в подробицях, але вона й не бажає собі знайомитись з ними до тої міри, щоб робити з них центр свого заінтересування. Досі майже всі дискутанти на ці теми це тільки з дуже малими вимками нові і найновіші іміґранти. Ми їх розуміємо і знаємо, що їх болить невпорядкованість української репрезентанції в Европі, бо вона болить і давним іміґрантам. Але ж ми, американські українці, можемо тут тільки висказувати свої думки і рекомендувати, бо ми не маємо ані права ані бажання встрявати у внутрішні справи европейських груп, так як і не встрявали б ніколи у внутрішні справи самого українського народу, як довго ті справи полагоджувалися б демократичним порядком. Такого самого відношення можна б очікувати теж від представників УНРади та УГВР до УККомітету.

Окремим доказом незнання американсько-українських відносин є говорення і писання про можливості розбиття УККомітету. Яке розбиття, на групу УНР і УГВР? Це ж абсурд говорити про такі можливості. Тут були такі „розбиття" УКК вже тоді, як не було ані УНРади, ані УГВР, але де вони сьогодні? П'ятий Конґрес, подібно як і всі попередні, буде і тим разом Конґресом американських українців, які впродовж вже майже трьох генерацій виявили так багато серця до країни свого походження і так багато громадського вироблення та доброї волі допомогти тому народові всіми можливими шляхами і засобами.

Брак знання і доброї волі

Українська справа — це проблема ліквідації гнету і визиску великого народу, віками поневолюваного, національно, культурно й економічно. Традиційними оборонцями гнетених і поневолених вважаються в світі й тут в Америці ті кола, що залюбки вживають назв „лібералізм" та „ліберали", коли мова про інхі думки про суспільний лад, чи протести проти диктатур, терору і т. п. Як знаємо багато з тих лібералів помогло поширенню комунізму та совєтофільства в Америці, за що тепер доводиться країні дорого платити. Але ми хочемо згадати за інших лібералів, до яких ми звикли ставитись з пошаною та які згуртовані біля журналу-тижневика „Ди Ню Лідер", що появляється в Ню Йорку.

Цей журнал обороняв і далі обороняє не одну добру справу і бере в оборону не один гнетений і поневолений нарід, як в Европі, так і в Азії та Африці. Він дуже добре визнається на імперіялізмах та колоніяльній політиці різних держав, в тому і Англії, Франції, чи Голяндії. Тільки щодо Росії та поневолюваних нею народів він ще й нині надалі під впливом старих „неділимців", чи таких, що перейняли з батьків на синів, ще за царату створені поняття про Росію як „одну і неподільну". Необізнайомлені з тим дивним положенням американці думають, що ці ліберали, соціялісти чи соціял-революціонери найкраще знають Росію, давню і сучасну. Але так є, що „Ню Лідер" майже цілковито поминає українську справу і визвольні змагання українського народу, або представляє їх у цілком фальшивому світлі, як це зробив останнім часом якийсь Давид Мартин з Вашинґтону, що написав статтю п. н. „Справа генерала Гулая".

На ту статтю дала знамениту відповідь п-ні Марія Ґамбаль, добре відома американським українцям з своєї журналістично-громадської праці. В своїй відповіді вона підкреслила, що хоч добре слідкує за українськими подіями і тими, що беруть участь у визвольних змаганнях українського народу, вона ніколи не вичитала імени ген. Гулая, й не чула про нього. Щойно тепер почула, що він будує „демократичну і республіканську Україну, яка матиме право самовизначення і буде кооперувати з Росією". Авторка добре розправилася теж з „містикою українського сепаратизму", що її створили „галичани", як писав Ф. Мартин.

„Ню Лідер" вправді видрукував лист п-ні Марії Ґамбаль, але одночасно додав теж „вияснення" Ф. Мартина, в якому він знов представляє ген. Гулая та його рух як дуже серйозне явище, при чому запускається в глибоку історію, щоб ще й при її допомозі розрахуватись з українськими „сепаратистами". Поминаючи, що Ф. Мартин навіть не знає дати Переяславської умови, він дозволяє собі на такі нісенітниці, пишучи, що „до наїзду татар і поляків, Україна — головно київська область — були головним осідком російської культури" та що „українські інтелектуали останніх двох століть, від Гоголя до Володимира Короленка, вважали себе росіянами і українцями в такий самий спосіб, як жителі Даллас вважають себе американцями і тексанцями". Для нього „Україна" в Росії є те саме, що „Баварія" в Німеччині.

Сумно, дуже сумно, що навіть у теперішньому часі можуть мати місце в „Ню Лідер" такі історично неправдиві й злобні завваги про Україну та українські змагання, які вже важко подибати навіть в найбільш реакційній і ворожій Україні пресі. Проте з тим лихом треба таки далі боротись і далі посилати відповіді на всі наклепи на український визвольний рух.

Іван Кедрин

Дійсність і фантазії про П'ятий Конґрес

III.

Дві перші частини цієї статті були написані й переслані Редакції „Свободи" перед появою там статтей п. М. Прокопа. Тому зроблена у першій частині цієї статті різка характеристика тих голосів преси, що й спонукали автора цих рядків забрати слово у пресовій дискусії на тему найближчого Конґресу Американських Українців, не торкалася статтей п. М. Прокопа. Не тільки формально, але й по суті: згадані статті писані настільки пристойним тоном і вдержані на такому пристойному д и с к у сійному рівні, що можна дискутувати з ними без враження, що така дискусія, це втрата часу.

У статтях п. М. Прокопа є одна основна правильна теза: що вся українська визвольна політика перед чужинецьким світом повинна вказувати на безупинність визвольної боротьби України, як на найпереконливіший арґумент, що Україна хоче, повинна і мусить бути самостійною державою. Цю свою тезу автор правильно піддержує вказівкою на 4-ий універсал, існування Української Народної Республіки та діяння досі на чужині екзильного уряду УНР, як наявний доказ, що була українська держава, тепер окупована ворогом. Автор каже повну правду, що вирішний голос в українських визвольних змаганнях матимуть не інформаційно-дипломатичні з а х о д и всього українського закордону (отже не тільки Державного Центру УНР, але й усіх інших українських чинників, розсіяних у діяспорі, що сприяють справі визволення України), але постава українського народу на рідних землях. З усіх цих правильних і логічних міркувань автор сходить на бічні доріжки, коли він починає боронити політичну резолюцію IV Конґресу. По-перше: він перечить сам собі, бо в отій резолюції не говорилось ні словечком про УНРаду та взагалі Державний Центр УНР за кордоном, як продовжника традиціоналізму і леґальности влади Української Народної Республіки, а тільки, як концентрацію сил на еміґрації, а це величезна різниця, — і, по-друге, автор попадає у той сам крутіж, в якому крутяться всі опоненти УНРади й оборонці УГВР, коли утотожнює визвольну боротьбу України з УГВР.

На запрошення організації „Прихильники В и з в о л ь н о ї Боротьби України" автор цих рядків виголосив недавно в Ню Йорку прилюдний доклад на тему можливостей і потреби порозуміння поміж УНРадою і Закордонним Представництвом УГВР. Поставив відразу тезу про потребу такого порозуміння і доказував його цілою низкою річевих арґументів. Тому ніхто із присутніх, між якими були найавторитетніші діячі табору УГВР в ЗДА, не міг добачити і тим паче закидати „подивугідну ворожість" автора цих рядків „до українського революційно-визвольного руху і зокрема до проводу сьогоднішньої збройної боротьби в Україні, до УГВР", — як це ми недавно вичитали в одній українській газеті. Ясно, що такі закиди зовсім неповажні. Неповажні і не лицює нікому стосувати тактику жидів: коли хтось скаже щонебудь неприємного їм, то хоч би цитував 100%-ву історичну правду, — він відразу „запеклий антисеміт". Отож можна бути щирим прихильником порозуміння між УНРадою і Зак. Представництвом УГВР, себто, послідовно, співпраці на терені і Конґресу Американських Українців і Українського Конґресового Комітету поміж однодумцями УНРади і звеличниками УГВР, та проте можна (і треба) говорити про ці о б и д в і установи правду. Правда ж не полягає у повторюванні вічно тих самих фраз, хоч би наймилозвучніших, а у стверджуванні безспірних фактів.

Такими безспірними фактами у відношенні до УГВР є (я їх теж називав у своєму докладі та нікого цим не ображував): Все те, що знаємо про УГВР, знаємо виключно лише від Закордонного Представництва УГВР. Не знаємо ані історії тієї установи, ані її діяльности, ані її імен, ані її організаційної схеми, ані того, що називаємо бодай мінімум громадської відповідальности. Очевидно, розуміємо, що не можна вимагати публічного виявлювання конспіраційно-підпольних речей, та ще й з-під совєтської дійсности. Але знаючи власне ту підсовєтську дійсність мусимо ставитися дуже обережно до таких висловів, як „політичний провід революційно-визвольницького руху", тим паче, коли за „Тимчасовими Правилами устрою УГВР" ця підпільно-законспірована організація приписує собі всі права уряду України, включно з керівництвом всіми державними справами України і її репрезентацією назверх. Водночас цей тимчасовий статут УГВР ані словечком не згадує ані про УНРеспубліку, ані взагалі державницькі змагання України передтим і рахує їх від себе. Отож, можна бити чолом до землі перед тими діячами в Україні, які в совєтській дійсності займаються активно підпольною політичною працею, але не можна признавати їм „ін блянко" прав українського уряду чи взагалі вірити теж „ін блянко", що вони є керівниками всього руху спротиву в Україні, що існує в прерізних формах і видах, існував від самого початку совєтської влади та охоплював і охоплює прерізні шари народу. Отож краще говорити не про УГВР, а про Закордонне Представництво, себто той гурт осіб, що — хоч і був донедавна теж законспірований — проте сьогодні відомий: гурт активних, патріотичних діячів, які спеціяльно цікавляться проблематикою революційної боротьби, які персонально значно еволюціонували своїм соціяльно-політичним світоглядом і які були б — за глибоким переконанням автора цих рядків — позитивним чинником внутрі УНРади і її Виконного Органу. Але тут знову „заковика": в с і члени Зак. Представництва УГВР були членами ОУНР (групи Ст. Бандери). Серед внутрішньо-партійних колотнеч появився був офіційний комунікат ОУНР про припинення їх у членських правах. Потім, на сторінках лондонської „Ук. Думки", появився комунікат про привернення їх в членських правах в ОУНР (групі Ст. Бандери). Від того часу ми не читали і не чували та не діждалися вияснення, не вважаючи на кількакратні настирливі просьби, — як насправді виглядає формальне і дійсне відношення членів ЗП УГВР до названої партії. Ми знаємо з одного боку, що діячі ЗП УГВР говорять про свою повну організаційну незалежність, з другого боку відомо, що напр. в АБН, якого головою є чільний член ОУНР, Україну „репрезентує" якраз УГВР. Виринає питання: Коли всі члени ЗП УГВР є членами партії ОУНР і залежні партійною дисципліною від проводу своєї партії, то 1) навіщо вживати двоякої термінології і 2) як можна щиро і реально говорити про порозуміння і співпрацю, коли відомо, що ОУНР не тільки не бажає собі співпраці і порозуміння з УНРадою, але її на кожному кроці поборює, або сама безпосередньо претендуючи до керівництва в українському народі, або роблючи це під фірмою УГВР?! І ми, логічно, доходимо до висновку: Шануючи той гурт діячів, який зібраний в ЗП УГВР, і поважний гурт його однодумців, треба передусім з'ясувати, поскільки цей табір є організаційно незалежний і сам приймає та виконує свої рішення, і — далі — чи, порозумівшись з отим гуртом діячів ЗП УГВР щодо співпраці на терені УНРади та всякому іншому — не грозить небезпека, що таке порозуміння може бути здискредитоване верхівкою партії ОУНР, що внесло б ще більший хаос і принесло б ще більшу шкоду українській справі, як та шкода є тепер від нинішньої ситуації.

На жаль, п. М. Прокоп знову промовчує ці кардинальні справи, знову утотожнюючи визвольну боротьбу в краю з УГВР та знову висуваючи проти УНРади арґумент „інших центрів" на чужині. Чи добре відгрівати теорію про „кілька центрів"?! Чи сама така теорія не ріже української справи в очах усього світу, поминаючи, що вона меритопично безглузда, бо не було кількох Українських Народних Республік і кількох її урядів.

Висновки: УНРада і прихильні їй українці в ЗДА не неґують існування УГВР, але не признають, бо не можуть признавати, їй тої ролі якогось українського уряду чи керівного політ. центру в краю, що її хочуть признавати її звеличники. Зате УНРада і її прихильники не тільки признають існування зорганізованого політичного табору, відомого під назвою ЗП УГВР, але бажали б дійти із ним до злагоди і співпраці для спільного добра. Спільну мову можна ще таки легше знайти в ЗДА, на терені Конґресу і УКК. Для добра України й Америки, для добра Державного Центру УНР і всієї очолюваної ним і репрезентованої перед світом визвольної української акції. Ніхто її не повинен монополізувати, бо тільки репрезентаційний провід мусить бути один. Але теж ніхто не сміє робити собі з неї вивіску та м'ячик у внутрішньо-партійних українських розграх. І в с і, що їм дорога українська визвольна справа, повинні дбати за український правопорядок та помагати встановити його: знаходючи відповідне місце для кожної установи і організації у визвольній акції та відповідну плятформу їх творчої і конструктивної співпраці.

(Кінець)

КОЗАКИ ПРАГНУТЬ ВОЛІ

Найбільше нехоті виявляють російські шовіністи, звичайно, у відношенні до українців. Це зрозуміло, зваживши значення України для великодержавного розвитку Росії. Не менше значення для Росії мають й землі козаків, тому й проти козацьких домагань волі, росіяни ведуть неперебірливу боротьбу.

У козацькій громаді недавно відбулись вибори верховного отамана, який звернувся до своїх прихильників, закликавши їх занехати внутрішню боротьбу та „насамперед розраховувати на свої сили, що повинні бути доведені до найвищого напруження". Верховний Отаман Макеїв ствердив, що „свою свободу ми повинні здобути в боротьбі, у непереставній успішній боротьбі, що вимагає активної і жертвенної участи усіх синів і дочок нашого народу".

Як відгук на звернення новообраного отамана, у редакційній статті „Козацького Вісника" за червень ц. р. вміщено ствердження, що „російські шовіністи й імперіялісти не лише в Кремлі, але й в еміґрації зо злобою і ненавистю ставляться до прямувань козаків, що борються за свою національну волю й державну незалежність". Стаття стверджує, що наступ на свободолюбних козаків росіяни ведуть двома фронтами, — з Кремлю і на еміґрації.

„В СССР московські тирани використовують усі засоби своєї деспотичної машини, почавши з терору й насилля, штучного голоду й масового виселення й кінчивши нелюдським винищенням населення Козачих Земель. В еміґрації, російські в е ликодержавники, допомагавши своїм московським землякам, борються їхніми улюбленими способами й засобами: брехнею й наклепом, диверсією й провокацією. Не вистачає їм тут лише апарату НКВД з його катами".

Проте, як стверджує стаття, козаки не злякалися наступу на них. Вони увімкнулися в спільний фронт народів, що їх підкорила Росія й сьогодні — вони ланка у спільній боротьбі проти загального ворога — большевизму. „Поруч з українцями, козаки виявили себе найрішучішими і найнеуступливішими борцями проти усіх найрізніших зусиль російських імперіялістів та їхніх симпатиків зберегти відразливу в'язницю народів, що нею є СССР".

Козаки розуміють, що Москва не хоче позбавитись вояків, що були змушені прислужитися поширенню російської імперії. Вдодатку, пребагаті козацькі землі спомагали Росію хлібом, м'ясом, рибою та найрізнішими цінними продуктами. Ще більше значення Козакії в її гео-політичнім та стратегічнім положенні. Ще Петро І, вогнем і мечем, пробився через слабші від росіян козацькі народи до Озівського й Чорного моря, діставши таким чином, доступ до шляхів, якими потім пішли війська Москви, що підкоряли Кавказ, Туркестан та інші вільні землі.

Цілком справедливо, редакція „Козацького Вісника" твердить, що усамостійнення Козакії припиняє панування Росії над південними морями. „Росія перестає бути імперією й тратить свої сподівання на нове підкорення України, Кавказу, Туркестану, бувши оточена міцною смугою неросійських народів, що звільнилися б від большевицького ярма".

У зусиллях Росії зміцнитися серед цих „неросійських" народів полягає і рішення швидкого будування каналу Волга-Дон, як і низка інших заходів Кремлю, що коштують непомірних жертв місцевому населенню, поскільки відбуваються його „добровільною" працею. Ці сталінські зусилля прикріпити „націоналів" до Москви цілковито поділяє й російська еміґрація в ЗДА, й стверджує це своєю неперебірливою боротьбою проти народів, які прагнуть бути вільними.

Досі росіяни мали перед собою головним чином українців, що їх називали звичайно сепаратистами. Тепер, на щастя для поневолених народів, сепаратистів щораз більшає й вони вже йдуть рам'я в рам'я в найрізніших об'єднаннях поневолених народів, як „Прометей", „АБН" та інші. Виявляється, що змагання до волі, це не видумка „мазепинців", а природний гін кожного народу. До волі прямують спільно народолюбці Білорусі, Кавказу та Південно-східніх народів. У цьому поході не бракне й козаків, що не менш, як інші народи, дізнали на собі кривавих ласк Москви й не менш, як інші народи поклали голів своїх синів у боротьбі за свободу. Тому й проти них спрямована боротьба червоних і білих імперіялістів.

Проте, як стверджує „Козацький Вісник", „ці оскаженілі напади на козаків свідчать про те, що козацькі національні прямування стали справою величезної більшости козацького народу й що вони мають успіх"... Тому російські публіцисти б'ють на тривогу, вказуючи, що „як події в Кореї були будильником, що пробудив увесь світ, так вчинки й писання самостійників мусять стати будильником для російської громадськости".

Тим часом напади російських шовіністів мають протилежний результат. Вони не залякують „націоналів", а об'єднують їх у спільних змаганнях проти оборонців насилля. Не змінять справи й сповидні успіхи росіян, коли їм вдасться до своїх великодержавних плянів притягнути й представників ніби неросійських народів з дотеперішньої СССР. Майбутнє викаже, якими засобами матеріяльного й морального впливу рекрутують росіяни квіслінґів й як вони ніяк не можуть спокусити дійсних патріотів уярмлених Росією народів.

Бо не гроші й не впливи серед незорієнтованих політиків становлять дійсні вартості у змаганнях людства до кращого завтра, а чистість ідеї й справедливість справи. А це все — по боці жертв, а не їхніх катів.

Микола Очерет

СІЛЬСЬКИЙ УЧИТЕЛЬ

(Запис про правдиві події та людей)

(1)

Одного весняного ранку 1917 року вулицями Києва йшов юнак. Була в нього на плечі чумарка, а під пахвою невелика торбинка з їжою. Він проходив Софійською площею і спинився коло пам'ятника, що на ньому було написано: „Гетьману Богдану Хмельницькому велика ділима Росія". Колись тут стояло „неділима", але дбайливі руки збили дві перші літери. Юнак саме обходив пам'ятник навкруги, коли його увагу звернули два державні прапори, що знаходилися коло входу до великого будинку, який був на протилежному боці площі, прямо проти дзвіниці св. Софії. Юнак зацікавився й підійшов до вхідних дверей та, побачивши велике оголошення став його читати. З оголошення було ясно, що саме тут знаходилась комісія набору стрільців до українського війська, і юнак зайшов до будинку.

В кімнаті де була приймальна комісія, в центрі за столом сидів кремезний командир, а побіч ще двоє старшин. Юнак підійшов до них: „Хочу вступити до нашого війська". Командир устав, оглянув мовчки юнака й промовив: „Вояк з тебе, мабуть, буде путящий; а в яку частину бажав би ти вступити?" — „Хотів би бути гарматчиком". — „Хай буде так!" І звернувся до одного з вартових стрільців: „Проведіть його до комісії".

Пройшовши лікарську комісію, юнак знову опівдні був перед командиром, який, взявши його анкету, прочитав: „Вік 24 роки, вага 93 кілограми, зріст 181 см., фах: математик, посада — сільський учитель".

Командир перегорнув анкету і прочитав висновок: „До військової служби цілком придатний". Командир глянув на юнака подумав і промовив: „Вважайте, що вас прийнято до гарматного полку і о 4 годині сьогодні ж зайдіть за нарядом".

Рівно о 4 годині новобранець знову був у тому будинкові і, одержавши свій наряд, прочитав: „стрілець 4 батереї 12 гарматного полку Сергій відряджається до села Березані на посаду вчителя математики в українську гімназію, де продовжуватиме свою попередню роботу. Вразі наглої потреби, стрілець Сергій буде завчасно повідомлений і викликаний до своєї військової частини". Сергій ще раз перечитав наказ, подумав і, відчинивши двері, знову пішов до командира, якому й показав наряд. Той уважно перечитав і, повертаючи наряд назад, сказав: „Так є! Можна їхати!" — „Та ж я просився до війська, а мене знову посилають до школи". — „Е, хлопче! — промовив командир. — Коли ми будемо брати до війська наших вчителів, то годі воювати! Пощо? Тому й воюємо, щоб ви вільно вчили наших дітей у рідній школі. Ми віддаємо до ваших рук наше майбутнє, а самі боремось, щоб ніхто не шкодив вашій праці. Зрозуміли?

Час минав і події йшли своїм чередом. Під тиском червоних ґвардій український уряд мусів їхати на Захід. Ще Київ був у руках українського війська, але комендант міста, дав розпорядження рушати на захід. Коло перону стояв уже готовий потяг. Біля одного з вагонів стояв літній чоловік і вів розмову з юнаком. То професор розлучався з своїм найкращим учнем Сергієм, що раніш мав їхати разом з ним, але раптом змінив свою думку і от тепер прийшов провожати свого вчителя, залишаючись сам на Україні.

— „Не тому від'їжджаємо, що тут небезпечно, — казав професор. — Ні, ми не тікаємо, бо самі знаєте, що ми не з полохливих. Мусимо їхати, щоб не згинула наша спільна справа. Тут боротьба затягнеться, а хто ж підтримає вас, коли не зможете перебороти ворога? Де матимете ви запілля? Звідки йтиме вам допомога?"

— „Бути цього не може! — перебив його Сергій. — Нас же тут хватає і всі ми повні творчих сил. Тож не даремно сам я, без будь чиєї допомоги, пробивав собі життєвий шлях. Частенько, правда, я й голодувавав, але усе пішло мені на користь: я краще взнав людей, вивчив краще життя, пізнав я смак у роботі. Тож невже тепер, коли я — вчитель і мушу всім за приклад бути, невже тепер я можу кинути роботу, кинути на призволяще своїх учнів? Ні, моє тут місце і я певний, що ми тут переборемо".

— „Дай Боже, щоб сталося все так, як думаєте! — відповів професор після короткої мовчанки.

Потяг рушив і професор поїхав на Захід, а Сергій перейшов через рейки і сів до потягу, що йшов на Яготин, — далі ходили вже лише військові потяги. Але Сергієві треба було тільки до Березані і він з полегшенням зітхнув доїхавши до своєї станції. Виходячи з двірця, він побачив більш десятка учнів, що грали на вигоні коло станції. Вгледівши вчителя, вони всі з радісним вереском кинулись до нього і оточили його з усіх боків.

— „Як гарно, що ви вернулись, — казали одні. — Ми думали, що ви поїхали разом із іншими на Захід; тепер всі ідуть на Захід". „Ви вже не поїдете від нас? Правда, що ніколи вже не поїдете?" — допитувались інші і ближче тиснулись до Сергія.

— „Так, я вже ніколи вас не покину!" — заспокоював Сергій і всі вони разом рушили на село. Дорогою Сергій довідався, що в селі ще стоїть українське військо, але завтра, а може ще й сьогодні воно вирушає до Києва; большевики йдуть із півночі.

Тут вони підійшли до мосту і Снісар, вибігши наперед, крикнув: „Шикуйсь!" Учні стали в колону по чотири в ряд і Снісар знову подав команду: „Кроком руш!" Передній ряд, ступаючи на місці, почав: „Ой там на горі Січ іде", а вся колона завзято підхопила: „Гей малиновий стяг несе!" Так з піснею увійшли вони в шкільний двір, де їх зустрів сам директор Рахінський. Привітавши їх, він попросив зараз же передати всім учням, щоб у суботу приходили до школи помагати чистити після ремонту, бо в понеділок буде молебень, а у вівторок почнеться навчання. Школярі побігли повідомляти своїх товаришів, а Рахінський взяв Сергія під руку і повів до свого мешкання.

„Дуже добре, що ви повернулись і не поїхали з іншими. Що вас там чекало — не знати, а тут жива робота, тут наше майбутнє. То дарма, що нас ніхто не знає, то дарма, що зараз мовчимо ми, — мине десяток, два років і ми заговоримо. Самі ми, може, будемо вже й в могилі, але все ж будемо говорити устами наших учнів. Все наше попереду. А ми вже горювали, вже думали — не вернетесь!" — казав дорогою Рахінський.

ПАМ'ЯТІ ГЕНЕРАЛА

З приводу смерти Сл. Пам'яти ген. М. Омеляновича Павленка, відбулися 7 червня ц. р. жалібні сходини Нюйорського Відділу О'бВУА. Заля Літ.-Мистецького Клюбу ледве могла помістити колишніх учасників визвольних змагань, членів обох армій, Придніпрянської та Галицької, що ними командував Покійний. Сумні ці сходини відкрив голова О'бВУА полк. Вілінський, причому приявні вшанували пам'ять командарма двохвилинною мовчанкою — після чого полк. Єфремів виголосив оце пропам'ятне слово:

„Травень місяць!... Травень, який приносить природі нове життя і радість, починає бути трагічним для Української Нації, бо стає він місяцем смерти та жалоби.

Симон Петлюра, Євген Коновалець, Августин Волошин, а тепер — Михайло Омелянович-Павленко — Великі Сини Соборної України — в травні залишили свій нарід назавжди!

Так, — двадцять восьмого травня ц. р. у Парижі перестало навіки битися серце генерал-полковника, Михайла Володимира Омеляновича-Павленка!...

Легендарний „Дід" — Командант Зимового Походу армії У. Н. Р. у 1919-1920 роках, Начальний Вождь Української Галицької Армії у 1918-1919 роках, Командуючий Дієвою Армією У. Н. Р. у 1920 році — нащ Командарм — не живе!

Які невимовно важкі слова!... Особливо важкі для мене, що, можна сказати, до останнього моменту свідомого життя Покійного (останній його лист до мене був писаний 14 травня — в горячці) має щастя відчувати Його дружнє відношення та знав Його сильне бажання ще жити та діяти для нашої безталанної Батьківщини!...'

Командарм та наш Вождь не живе, а перед очима мимоволі повстає минулість проведена біля Нього підчас нашої Визвольної Боротьби 1917-20 рр., повстають яскраві образи не лише боїв, в яких я брав участь по Його боці, як штабстаршина для особливих доручень, але й тих інтимніших коротких хвилин вечірнього відпочинку, або штабової праці.

Особливо напрошується хвилина з 21 листопада 1920 р., відхід з України.

Командарм переїхав тоді востаннє за Збруч, а з ним разом — Його персональний Штаб та особистий конвой.

На правому березі Збруча, Командарм відразу завернув свого коня і застиг разом з ним, вдивляючись у лівий беріг, над яким вже рвалися большевицькі шрапнелі. Пройшло декілька хвилин, під час яких з Його уст не впало ані одне слово. Я думаю, що Він тихо молився за Україну...

Він мовчав, мовчав і я, мовчали і ад'ютанти: сотн. Миколаєнко та сотн. Барилло, мовчали старшини і козаки особистого конвою, лиш тут, то там можна було зауважити, як дехто робить старання непомітно стерти зрадницю сльозу, що мимоволі викотилася на вусате й бородате обличчя.

Командарм перехрестився, мовчки повернув свого коня на шлях, який вів у Галичину... Ми за ним, і так почався Його і нащ еміграційний шлях!

Кілька хвилин Командарм їхав мовчки, потім звернувся до мене, що їхав по Його лівому боці, та сумним, але певним голосом сказав:

— „Я глибоко вірю, Пане полковнику, що Владика неба і землі дозволить нашому воїцтву звільнити Україну від ворога. Я вірю, що наші побідні пропори, в один, невимовно гарний для цілої України день, схиляться перед олтарем Св. Софії у Києві".

Ці слова, сказані Ним перед 32 роками, назавжди вбилися мені у пам'ять, бо то був і є Його дороговказ не лише мені, але й усьому українському воїцтву.

Не буду тут згадувати про величність Чину Покійного — Він є однією з найкращих сторінок історії нашої Визвольної Боротьби 1917-1920 рр. Не буду тут споминати про все мною пережите в Його присутности — на це не є ані час, ані місце, але подам тут бодай найголовніші дати з Його життя, бо вважаю це за необхідне.

Народився наш Генерал дня 8 грудня 1878 року в м. Тбілісі на Кавказі. Батько його, генерал Володимир Омелянович - Павленко, походив зі старої родини дунайських козаків (зопоріжців), а мати Олександра була уроджена княжна Руссієва-Корчебашева.

По скінченню Кадетського Корпусу в 1898 році, Покійний з відзначенням скінчив 1-у восину Павловську Школу у Петербурзі у 1900 році і вступив на службу до Гвардії Волинського полку. Пізніше закінчив Високу Пішу Військову Школу і одержав наукове звання та нагороду.

Підчас російсько-японської війни (1904-1905 рр.) був на фронті в Манджурії, де відзначився і одержав 4 нагороди з мечами.

Від 1907 року почалась Його військово-наукова та педагогічна діяльність, з якої слід відзначити праці, що були загально знані в тодішній російській армії: „Тактична підготовка підофіцерів" (1907), „Програма для бойової підготовки молодих офіцерів" (1908), „Конспект уставу польової служби" (1908), які були написані ним, як капітаном гвардії Волинського полку. У перший світовій війні (1914-1917), він командував гвардією Гренадирського полбув тяжко поранений у праву руку та нагороджений орденом Св. Юрія і Св. Володимира 3-го ст. з мечами.

Після революції Він був начальником старшинської школи в Одесі, а у другій половині 1917 року — Начальником Катеринославської Військової Залоги.

У цьому часі я уперше особисто пізнав Покійного. Я був тоді головою Української Військової Ради залоги міста Катеринослава, пізніше — командиром 3-го Катеринославського Січового Полку, а співпрацю з Ним, як з Начальником Залоги, в справі українізації залоги та формування 3-го Катеринославського Січового Полку, згадую з найбільшим признанням.

Пізніше, за часів Центральної Ради, Покійний був при Головному Штабі Військового Міністерства, за часів Гетьманату — командиром 11-ї дивізії у Полтаві, а згодом — Кошовим Отаманом Катеринославського Козацького Коша.

Підчас українсько - польської війни у 1918-1919 рр. Покійний очолював Українську Галицьку Армію, як II Начальний Вождь, а пізніше, підчас наступу з'єднаних українських армій на Київ у 1919 році, був на чолі місії для переговорів з генералом Деникиним, після перервання яких, перебрав командування Запоріжським Корпусом, з яким також і вийшов у славетний „Зимовий похід" 1919-1920 рр., як командуючий Армією Зимового Походу.

За „Зимовий Похід" був підвищений до ранги генерал-поручника та нагороджений Орденом Залізного Хреста число I. За українсько-польську війну був відзначений Орденом Симона Петлюри та Пропам'ятною Відзнакою Української Галицької Армії.

Як Командуючий Дієвою Армією УНР у 1920 році наніс Покійний совєтам багато тяжких поразок та захоронив цю армію від розгрому після підписання Польщею сепаратного миру з Москвою, і разом з армією УНР дня 21 листопада 1920 року перейшов востаннє через Збруч та був інтернований у Польщі.

Від року 1922 до 1944 перебував на еміграції, головно у Чехословаччині, — де у 1926 році одружився з Марією Меліхаровою.

Протягом Його побуту у Празі були Покійним написані і видані наступні більші праці:

„В Україні в роках 1917-1918", „Українсько-польська війна", „Переговори з Добрармією і війна з білими та червоними", „Зимовий Похід 1919-1920 р.", „Семінар резервового старшини", „Битва народів у Фляндрії" та інші.

Також була написана і приготована до друку більша праця „Рік 1920", яка мала бути відповіддю на працю польського генерала Кутшеби та французького генерала Феррі на цю тему. Про видання цієї праці та про перевидання „Зимового Походу" Покійний мріяв до останніх днів Свого життя.

Перед захопленням совєтською армією Чехословаччини, Покійний разом зі своєю дружиною виемігрував до Німеччини, а пізніше переїхав до Франції.

У Німеччині перебував в Новому Ульмі в таборі. Працював, як Голова Вищої Військової Ради у 1946 році, а у 1947 році і першій половині 1948 року виконував обов'язки Військового міністра нашого Уряду, залишаючись рівночасно на чолі Союзу Українських Ветеранів у Німеччині.

По переїзді до Франції, деякий час фізично працював у свої 72 роки, як робітник, усе мріючи про перевидання своїх військово-наукових праць. По переїзді до Парижа, вже не міг фізично працювати, і, не маючи середників до життя терпів матеріяльно та морально...

Так і прийшов 28-й травень та Його трагічна смерть! Трагічна тому, що не було грошей, щоб звернутися до кращих лікарів.

Українське воїцтво в Ню Йорку запізно дізналося про Його матеріяльний стан, а Покійний Командарм ніколи не належав до тих, хто вміє для себе просити про поміч.

А ті, кому належало за Нього подбати, забули про це!

Схилімо ж свої голови перед довчасною могилою нашого Дорогого Командарма і Вождя.

Бвудьмо мужні, і з подвійною енергією ставаймо до праці для визволення України з неволі — до кінчення залишеного нам недокінченим Його Чину!

Вірмо в остаточну перемогу, бо найбільшою зневагою Світлої Пам'яти нашого Великого Полководця було б — попасти у зневіру!

Сяйво Його Подвигу має завжди огрівати наші душі і нових поколінь, має будити в них полум'яну любов до України та жадобу — схилити наші побідні прапори перед олтарем Св. Софії та положити їх на місце Його вічного спочинку у майбутньому мавзолею Героїв Української Нації у Києві — Столиці Самостійної Соборної Незалежної Української Держави!

Вічна слава Дорогому Командармові — і Вождеві Вічна Пам'ятьф"

Л. Л.

СОРОКЛІТТЯ ПЛАСТУ

Пластова Станиця в Шікаґо обходола в днях 31 травня і 1. червня ц. р. Сороколіття Пласту, з участю Верховного Пластуна С. Левицького. В суботу 31. травня відбулась зустріч В. П. із цілою Станицею. До зустрічі стало 163 пластунок і пластунів в пластових одностроях в шкільній залі ОО. Василіян. Вуло це справді велике свято для молоді побачити між собою Верховного Пластуна, який тішиться симпатією усіх і є признаним авторитетом в Пласті. По товариськи витався Він з усіма: кошовими, зв'язковими, гніздовими, курінними та гуртковими. Для кожного мав тепле слово заохоти і сердечний усміх, особливо для новацтва.

Промовив окремо до старшого пластунства, начеркуючи їхні завдання тут в Америці а це: вести виховну працю між юнаками і новаками, самим змагати до набуття фахового знання в вищих школах Америки, бо українській нації потрібно якнайбільше інтеліґенції і завданням старших пластунок є виховати в недалекій майбутности молоде покоління національно-свідоме і здібне до жертв і праці для України. — Всі разом повинні використати нагоду і освідомити своє середовище чужинних студентів, з українською проблемою.

Станичний Ю. Каменецький привітав В. П. від усього пластового братства Шікаґа а станичний писар прочитав наказ Станиці з приводу 40-ліття з напрямними праці на найблищі роки.

Пластовим гимном і пластовим привітом Скоб закінчено цю святочну зустріч.

Після цього в цій самій галі відбулась гутірка В. П. з сеніорами - пластунами при чайку: „христили" сеніорів, які відновили свою юнацьку присягу, обговорювали справу З'їзду Сеніорів над Ниаґарою у вересні, Загального З'їзду в грудні та товариські справи. — Гутірка затягнулась на споминах про друзів, що остали в краю і розсілялись по цілому світі, але зорганізувались, до пізної ночі.

В неділю 1. червня зароїлось від пластової молоді біля церкви св. Миколая. Там зібралось біля 200 учасників. Очі всього громадянства звернені були на цю бадьору, усміхнену молдь і всі раділи, бо цеж майбутність нації. Короткий наказ бунчужного Антонович А. — і всі організованими рядами відходять до церков Св. Миколая, Св. Володимира і Св. Зофії на торжественні богаслуження в намірені Пласту.

В год. 12-тій в Українській Бесіді В. Пластун відкрив **Пластову Виставу.** Замітні експонати на виставці це: збірка пластових поштових значків (із збірки п. Кочана), пластова преса і література, пластові альбоми із пластового життя, моделі пластових таборів, ручні роботи новацтва та юнацтва. Виставку відвідало 427 осіб, бо тривала вона з огляду на брак приміщення тільки 4 годині. — Зорганізували її старші пластунки.

Завершенням Свята був **Пластовий Вечір,** в Шопензалі, при численній участи громадянства Шікаґа і околиці. В год. 7:15 на голос сурмача ціла Станиця виходить на сцену, щоб Пластовим Гимном почати Вечір. — Імпозантне враження: на сцені зібралась ціла генерація: від 7-ми-літніх жовтодзюбів до сивоволосих пластунів-сеніорів, що пережили вже дві світові війни і визвольні українські змагання та перейшли пластовий шлях на протязі 40 літ...

Пласт — це наша гордість, — промайнула думка в неодного громадянина.

Відходять. Чується за сценою пісня пластунів: „Ми ростемо", а заповідач-кошова Р. Д. споминала про Ватру, — бачить, що до неї зближається С. Лев...

Верховний Пластун виходить на сцену. Напроти Станичний, щоб повитати його. Довготриваючі оплески молоді і громадян не дають ім прийти до слова. Та вкінці Верховний Пластун при слові:

„Ідеали, на яких 40 літ виховував Пласт українську молодь це: Бог, Батьківщина, послух пластовим законам і пластовій владі.

На західно-українських землях на переломі XX. ст. панюючим був релігійний лібералізм. Пласт зробив перелім серед молоді і громадянства. На місце релігійної байдужности вніс глибоку молодечу віру як основу виховання та джерело суспільної праці і світогляду. — Гордістю для Пласту є факт, що Митрополит Андрей носив на своїх грудях пластову лелійку та був фундаментом пластових таборів в своїх митрополичих добрах в Карпатах: — Бог в душі пластуна, це життєдайна сила до добрих і геройських вчинків. В українськім Пласті виховується молодь різних віроісповідань і Пласт з повним розумінням ставиться до всіх віроісповідань. Ви, батьки, що даєте своїх дітей до нашої організації, будьте певні, що виховаємо їх в такій вірі, в якій Ви нам віддали її до Пласту.

Батьківщина, це слово повне змісту для пластової молоді. Її вони пізнавали не тільки вивченням її минулого, її багацтв, але і мандрівками по чудовій українській землі. — Україна, — це земля, а ми її діти і повинні за цю землю дати свою кров, — як пояснює син батькові в творах Стефаника. І Пласт виховав молодь, що давала за цю землю — Україну свою кров і життя і згадати б сот. Яримовича, Черника, Біласа, Данилишина, ген. Т. Чупринку, полк. Гасина — Лицаря. І сьогодня вже більше сотні старших пластунів і сеніорів на фронті в Кореї боронять волі Америки, прибраної Батьківщини, бо закріплена Воля тут, стане джерелом волі і для України.

Присутні на залі були наче зачароване промовою Верховного Пластуна. Кожне його слово випливало з глибин і падало в глибину душі молоді і старших. Це ж були слова провідника, що 40 літ лупав скалу і різьбив душі молоді, щоб добути довгождану Волю Україні.

Ще не пролунали гучні оплески, коли на сцені з'явилися новачка і новак та вручили від пластової молоді в квіти.

дарі, різьблений альбом і

Із пластової програми заслуговує на увагу: Ідилля, І. Франка, в виконанні новачат, та Романтична стійка, в виконанні юначок. — Жаль тільки, що так мало було таких пластових точок.

Громадянство зазначило свою участь окремими точками: особливо великий успіх мав жіночий хор старої іміграції під проводом диригента Барабаша, хор СУМА під диригентурою Яримовича. Оперовий співак Меленишин чарував своїми піснями: „Цвіти ще трошки", та „Яка краса чарівна". — Треба підчеркнути, що всі точки були солідно підготовані, видці вимагали ще наддатків.

На закінчення Вечора дир. І. Семянчук в свойому Слові до Громадянства апелював звернути більшу увагу на цю заслужену організацію молоді, піддержати її морально і матеріяльно через зголошення до Пласт-Приюту та віддання своїх дітей до виховання в Пласті.

Старші Пластуни з нагоди 40-ліття видали **„Однодніваку",** в якій зібрали матеріял із праці Пластової Станиці Шікаґо на протязі її трилітнього існування.

Святкування 40-ліття Пласту в Шікаґо і активна постава громадянства стверджує, що Пласт здобув собі признання та що є він загальнонаціональним Добром.

Ю. Дністровий.

КОРИСНЕ ПЛАСТОВЕ ВИДАННЯ

Теодосій Самотулка: Отрок. Історичні ігри для новиків. Мюнхен, 1951. Пластове видавництво „Молоде Життя". 87+8 стр.

Книжечка складається з кількох розділів, що представляють чи пояснюють низку історичних ігор для новаків, Автор виявив рідке у нас вчуття в дитячу вдачу й усі гри, — це вміле використання його спостережень.

Кожна гра, — а їх описано в книжці десять, — складається з змістовного вступного слова виховавателя, самої гри та наснаженої змістом й поетичної висловом кінцевої формули. Ігри розложені вдало, бо кожна наступна гра складніша від попередньої й тому складні ігри не становитимуть якихбудь труднощів для новаків.

Кожна гра прямує виробити у її учасників зручність та винахідливість — вона дотепна, а своїм змістом — патріотична й осмислює розвагу дитини, хоч ця осмисленість не повинна бути необхідним чинником гри взагалі. Ігри, непомітно для їхніх учасників, прищеплюють дітям знання нашої князівської минувшини, що особливо корисне з огляду на перебування дітей на чужині. Історичне минуле промовляє в цих іграх дітям своєю героїчністю та таємничістю. Дитина добачає в цих іграх таке ж барвне минуле своєї історії, як і в історії своєї нової батьківщини, якщо йде про дітей в Америці. Не лише індіяни змагалися, вміли відчитувати сліди та знаки, але й наші „отроки" князівської доби виявляли такі ж здібності, що їх можна тепер наслідувати в іграх, укладу Самотулки.

Та найцінніше в іграх — їх небуденна опоетизованість. Це те, чого так дуже бракує в часто голо-повчальних зверненнях до дітей. „Отроки в коло! Полум'я нашого вогника зовсім змаліло. Жар ще гріє. Цей жар, цей вогонь приносить людям чимало добра, багато радости. Отроки несуть також радість усім, зокрема тим, хто її не має... Звільнити луки! Згасити вогонь". Майже закляттями говорить до отроків „Старий Орел", — як же не прислухатись до його слів про радість і про лицарськість.

Свою працю автор обоснував не тільки на особистім досвіді, але й на відповідній багатій літературі, — список джерел виказує 28 позицій, — тому він зміг дати в окремому розділі „Практичний коментар" ігор. Цей коментар — неоцінений довідник для кожного, хто тільки працює над дитиною, стільки там виявлено фахового знання і вміння практично вжити це знання.

Короткі нотатки автора про пісню, танки, майстрування, обряди тощо мають значення не лише в цій книжці й треба сподіватись, що автор потішить нас своїми черговими працями.

У „Додатку" до книжки, — схематичні рисунки, що унаочнюють подані в тексті ігри. Рисунки ці виконав ст. пл. Я. Терлецький. Не зазначено автора обгортки.

Мова, правопис й коректура книжки майже досконалі, — явище небувале в нашій книжковій продукції повоєнного часу.

Книжка своєрідна своїм характером. Вона має правити за довідника для провідників пластової молоді, але вона одночасно цікавий твір для читання й тим, хто стоїть далеко від Пласту. Вона буде, безсумніву, улюбленою книжкою пластунів та молоді, тому треба б було її ілюструвати, — себто вчинити її не тільки посібником, а самоцінним твором, яким вона і є.

Іван К-ий

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МАЛОЇ СЕМІНАРІЇ

Едмонтон, (П. Б.). — В неділю 29. червня ц. р. відбудеться торжественне посвячення Української Малої Семінарії ім. Івана Боско у Люрі, Шато де ля Шене, біля Орлеану (Франція), якого довершить Преосв. Кир Іван. Апостольський Візитатор для Українців Католиків у Західній Европі. На цьому торжестві між почесними гостями будуть Є. Тіссерас, Кардинал-Секретар Свящ. Конґреґації для Східної Церкви та Преосв.. А. Й. Ронкалі, Апостольський Нунцій у Франції. Як відомо, цю Семінарію провадять українські оо. Салезіяни і в ній виховується українська середньошкільна молодь.

20-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ УНО КАНАДИ

Своє 20-літнє існування відзначить УНО Канади на Ювілейній Крайовій Конференції в Вінніпеґу в днях 28 червня до 1. липня 1952. Передбачується велика участь делеґатів і гостей з цілої Канади, від Атлантику по Тихий океан. В часі Конференції відбудеться кілька більших імпрез, як театральна вистава „Верховинці", Ювілейний Бенкет з програмою, Дитячий Концерт і Ювілейна Сесія, на якій будуть вдекоровані спеціяльною відзнакою члени з 20-літнім організаційним стажем. В Ювілейній Конференції візьмуть участь визначні особи з українського і канадійського життя.

В тому часі відбудуться в Вінніпеґу також 21 Крайовий З'їзд Української Стрілецької Громади, 16 Крайова Конференція Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб і 17 Крайова Конференція Молодих Українських Націоналістів Канади. Конференції і З'їзд відбуватимуться в Українськім Національним Домі в Вінніпеґу, 935 вулиця.

Українське Національне Об'єднання, як теж Українська Стрілецька Громада і Організація Українок Канади вложили великий вклад для піднесення національної свідомости між українською спільнотою в Канаді, як теж в несенні допомоги українським інвалідам, Рідній Школі та визвольним змаганням у Краю, Карпатській Україні і українським скитальцям. Завдяки їхній конструктивно-творчій праці, поширилася серед українського суспільства ідея українського націоналізму і послаблено релігійну ворожнечість, бо УНО від самого початку свого існування зачало всіх об'єднувати без різниці віроісповідування чи територіяльного походження. З нагоди цього Ювілею надпливають зі всіх боків побажання і привіти для УНО і вище згаданих організацій, частина яких буде використана в Пам'ятковій і Ювілейній Книзі.

В останніх роках УНО, як теж УСГ, СУК і МУН зросли в членстві, що вплинуло також в пожвавленні імпрезово-культурної праці. Це саме є запорукою дальшого їх розвою і успішної праці для добра української спільноти в Канаді і визволення українського народу з московсько-большевицької недолі!

М. Д.

НОВІ КНИЖКИ

ЛІТО. ЗБІРНИК ДЛЯ ДОШКІЛЛЯ ТА ДЛЯ ДІТЕЙ НИЖЧИХ КЛЯС

Упорядкувала Марія Юркевич Филаделфія, 1952. Кооп. „Базар". Стр. 48.

Чепурненька книжечка „Літо", це черговий випуск праці Марії Юркевич. Упорядчиця задумала дати посібні книжки для дітей, а зокрема для батьків і виховавателів, що працюють над дітьми, пристосовані до кожної пори року. „Літо" найбільша розміром книжечка з цього задуму. Попередня — „Зима" мала заслужений успіх у нашої дітвори. Авторці ще лишилося опрацювати збірку „Осінь", бо „Весна" — була перша з книжечок цього циклю. Поза літературним текстом оповідань, віршів та п'єсок, у збірнику „Літо" є також окремий відділ рухливих гор зі співами для дошкілля та для дітей до десяти років життя. Гри ці прямують виховати в дітей товариськість, меткість, чесність тощо й виявляють великий досвід і талант в цій ділянці авторки збірника. У літературній частині, вміщено багато оригінальних творів авторів для дітей, що тепер перебувають на еміґрації (К. Перелісна, І. Савицька, Лятуринська, Р. Завадович та ін.), поруч з передруками давніх чи сучасних радянських письменників та народньою творчістю. Проте зайве було вміщувати у збірникові передруки творів знаних тут з недавніх видань, як чудової „Пригоди з автобусом" Н. Забіли. Не зазначено також, що авторка — член Управи ОПДЛ й що ця її праця — один з виявів діяльности Об'єднання Працівників Дитячої Літератури.

Іван К.

СВИНАРКИ ВИРОЩУЮТЬ „ДІЛОВІ" ПОРОСЯТА

Що панування диктатури Комуністичної партії має благородний вплив не тільки на людей, що все мусять перевиконувати наложену на них норму праці, але також і на свиноматки, про це свідчать повідомлення комуністичної преси про події в свинячій фермі, яка находиться при колгоспі ім. Будьонного в Новомилятинському районі Львівської области. Там 19 свиноматок мусіли вродити в середньому по 24 „ділових" поросят, а свинарка Буряк виростила по 29 поросят від кожної з 7-мох „закріплених за нею" свиноматок. Колгоспники зобов'язалися виростити по 25 „ділових" поросят у середньому від кожної свиноматки, а свинарка Буряк — по 30 ділових поросят від кожної свиноматки. Совєтські часописи не подають, що роблять у Совєтах з тими свиноматками, що саботують партійні накази і не вспівають виконати приписаної їм норми. Людей висилають на північ на примусові праці під час морозів, а свиней повинні засилати на Крим, де гаряч, бо свині не люблять гарячі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

В пам'ять І. Франка.

Завдання віднайти сприймача культурних цінностей поставив собі Л.-М. Клюб у Дітройті і є познаки, що йому вдасться це на терені цього міста осягнути. Доказом може послужити вечір, присвячений пам'яті Івана Франка 8-го червня ц. р. Не зважаючи на спеку і на приманчиві пікніки на лоні природи, найшовся поважний гурт людей (хоч і не так великий, як повинен був), який всежтаки вибрав залю Інтернац. Інституту і реферат про безсмертного „Каменяра".

„Нам пощастило піти вперед, нам пощастило оформити середовище, в котрому ці справи поступатимуть послідовно і гармонійно" — сказав м. і. голова М. Бажанський у свому виступі, сповненому бадьорістю і вірою в успіх.

Стрижнем вечора очевидно був реферат, що його виголосив п. Юрій Кошельняк. Він з'ясував на тлі багатогранної і велитенської творчости Франка те, що можна назвати ідеєю „цілої людини". Прелеґент доказав, що ця ідея представляє засадничий мотив поезії Франка.

„Ми поставили собі завдання висвітлити постать Франка головно під кутом актуальности його поетичного доробку для нас, для нашого сьогодні і завтра", — сказав прелеґент у кінцевій частині свого цікавого реферату. „Саме бо для нас, перебуваючих поза батьківщиною, позбавлених живучих соків рідної землі, розкрита тут тема цілої людини, гостро актуальна і важлива. Адже всі ми тут присутні, можемо про себе сказати словами поета:

„Моє серце не тут, моя
дума не тут, —
Вони ген, на Поділлі, над
Збручем".

На дальшу частину вечора склались ще виступи двох відомих мистців. Пані Носенко відспівала три пісні до слів І. Франка: М. Лисенка — „Не забудь юних днів", Ф. Надененка — „Розвійтеся з вітром" і Ю. Мейтуса — „Гримить, благодатна пора наступає". Пані Кривуцька виголосила 3 вірші поета: І досі нам сниться, Конкістадори і Розвивайся ти високий дубе.

Про ці виступи не доводиться ближче писати. Обі артистки є любимцями нашого громадянства, зокрема членів Л.-М. Клюбу, і кожночасний їх виступ стоїть на високому мистецькому рівені.

Після літ.-вокальної частини перейшли учасники в меншу залю, де при столиках ще 2 години гомоніла товариська гутірка. Гурток пань, жертвенних і відданих справі Л.-М. Клюбу, подбав про торти і чай, а заправнювані вчасно до громадської активности пластуники охоче ставули їм до помочі.

Прогулькова програма клюбу на літній час заповідається атракційно і збиратиме напевно кожноразово велику кількість учасників.

В. Несторович.

ВИКОРИСТОВУЙМО ЛІТО ДЛЯ ДІТЕЙ!

Скінчилася наука в школах, відбулися пописи, вдало чи не вдало — і діти опинилися цілком вільними. Три довгих місяці... Часто залишені самі на себе цілими днями.

По деяких осередках вже є зорганізовані літні відпочинкові табори для дітей, по деяких — просто літні майданчики. Але було б зовсім не зле, ба навіть дуже добре і потрібно влаштовувати прогульки для дітей. Зібрати всіх дітей і поїхати з ними десь на цілий день на озеро, в ліс чи в гори — залежить де яка місцевість. На прогульці з дітьми можна перевести кілька наших рухливих ігор, зробити руханку, розказати про природу, оповідаючи якраз про те, що діти бачать, порівнюючи її з природою України. Заспівати з ними кілька наших пісень і нарешті просто дати дітям вільно порухатися, як собі хотять. Як багато дасть задоволення така прогулька дитині! І морального і фізичного. Надихаються свіжого повітря, нарухаються, нагаласуються в рідному оточенню серед вільної природи. І вакації використаються дітьми з радісними днями поза душним містом. Найголовніше ж, що діти за літо ще міцніше зближаться між собою, що буде в свою чергу пеердумовою тяглости національно-виховної роботи, яка ведеться взимі по школах і влаштовуванням дитячих імпрез.

Ніна М.

В кожній українській хаті повинен знаходитись часопис „Свобода".

ВИСТУПИ ГОЛЯНДСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ В НІМЕЧЧИНІ

Едмонтон (П. Б.). — В другій половині травня ц. р. голяндсько - український хор з Утрехту відбув своє вдале турне по Німеччині, даючи концерти українських релігійних, національних і побутових пісень. Хором диригує д-р М. Антонович. З цим хором їздив о. А. Смит, довголітній президент „Апостоляту З'єдинення", о. Ван де Малє ЧНІ, Ген. Вікарій Преосвященний Кир Івана та о. д-р Франке, приятель українців. Ініціятором й організатором цього мистецького турне був о. Петерс, чернець Студійського Уставу. Підчас подорожі було багато цікавих моментів. Коли хористи оглядали величаву катедру в Кельні, вини зробили несподіванку всім іншим відвідувачам-туристам, що численно відвідують цей минументальний храм. Хор уставився перед престолом і заспівав грімке „Христос Воскрес" Людкевича. Зібрані люди обступили хористів і розпитували, хто це співає. Дехто пояснював, що голяндці. За хвилину понеслося „Через поле" Котка. Слухачі відчували, що цей спів не відповідає західному схоплюванню пісні. О. Петерс пояснив, що це українські пісні. Ніхто не хотів повірити, що голяндці так гарно співають. Якийсь багатій американець, що був теж тоді в катедрі, зопропонував хорові турне по ЗДА, а він заплатить всі кошти подорожі. В Брюль і Бонн церкви були переповнені німцями і чужинцями. В цих місцевостях хор співав до Сл. Божої в нашому обряді. Підчас концерту в Дізельдорфі був присутній шеф із міністерства внутрішніх справ, що кермує відділом скитальців. Він захоплювався виступами хору і вказував публічно на співпрацю між голяндцями та українцями.

З великим моральним задовіллям поверталися співаки до свого Утрехту, а німецьке населення дякувало їм за духовий пир української пісні.

У ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ ТЕЖ ЧИСТКА

Едмонтон (П. Б.) — „Журнал Московской Патріярхії", числа за січень і лютий ц. р. принесли дуже цікаві вістки про характеристичні зміни на епископських постах, які вказують на те, що такі ославлені в СССР чистки не минають теж сталінської церкви.

Розпорядком патріярха Алексія з 21. грудня 1951 р., еп. Вінницького Інокентія звільнено з його посту, а вінницьке епископство обсаджено епископом Курським і Бєлґородським. Еп. Ізборського Владиміра звільнено з обов'язків начальника російської духовниї місії в Палестині й назначено епископом Житомирським і Овручським. Епископів Камянець-Подільського Варлаама та Ізмаїльськогоського Анатолія перенесено один на місце другого. Це саме зроблено з епископами Сумським Іларійоном та Кіровоградським Евстратієм.

Найцікавіше те, що всі ці зміни діються на терені України. Невже й до сталінської церкви зумів вкрастися буржуазний націоналізм? (мк)

ХТО СТОЇТЬ У ПРОВОДІ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ?

Едмонтон (П. Б.) — Теперішнім Ексархом Російської Православної Церкви в Україні, з титулом Митрополита Київського й Галицького є Иоан (світське ім'я: Іван Александрович Соколов). Він урод. 1877 р. в родині дияконa, в містечку Дмитрове, Московської губернії. Закінчив училище та духовну семінарію, оженився, а в 1901 р. прийняв священичі свячення. В 1915 р. повдовів. З приходом большевицької влади працює в складі державної комісії вивчення та охорони пам'ятників. У 1928 р. постригається в ченці і того ж року дістає епископські свячення, з призначенням на помічника в Московській спархії. Ексархом України назначений в 1944 р.

Калина Чічка

Піяністка **Калина Чічка-Андрієнко,** дочка відомого оперового співака, дипломована в Високій Школі Музики в Берліні, відома зі своїх виступів у Краю і заграницею. Приїхавши з Европи, осіла в Ню Йорку і тут веде школу гри на фортепіяні.

„ЛИС МИКИТА" НА ВІДПУСТЦІ

В-во гумористичного журналу „Лис Микита" повідомляє всіх своїх передплатників, читачів і комісентів, що в літній порі (в місяцях червні-липні-серпні) журнал буде появлятися раз у місяць, під кінець кожного місяця. 13-те, „конгресове" число вийде цього тижня. Від 1-го вересня ц. р. журнал буде знову виходити два рази в місяць.

Часопис „СВОБОДА" повинен знаходитись в кожній українській хаті.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

Другий Літературно-Мистецький Ярмарок

Ню Йорк. — Минулої суботи відбувся в Ню Йорку в Вашингтон Ирвінг Гай Скул другий з ряду Літературно-Мистецький Ярмарок, влаштований заходами Літературно-Мистецького Клюбу. Його моральний і фінансовий успіх був ще більший як першим разом, що допоможе підсилити порожню касу Клюбу. Без цього неможливо було б йому перетривати літню кризу. Ред. Іван Кедрин, як конферансіє, сплітав різноманітні в одну цілість точки програми, виконавцями якої були співачка п-ні Марта Кобрин-Кокольська (при фортепіяні Т. Левицький,), п. Федір Дудко (читав уривок з його „Подорожі до Києва" п. Микола Герос), композитор-піяніст п. Ігор Соневицький, письменник Микила Понеділок, баритон п. Анатоль Радванський, письменниця Наталія Холодна-Лівицька, балеріна п-нна Рома Прийма (при фортепіяні п-ні Іванна Прийма), скрипак п. Ярослав Мегасюк (при фортепіяні п-ні Евгенія Чапельська), письменник Іван Керницький („Веселий Монолог", відіграний п-нею Лідою Крушельницькою), ред. Л. Мишуга — вступне слово.

Місяць української церковної жалоби в Канаді

Українсько - Католицький Єпископат Канади проголосив місяць червень місяцем всенаціональної жалоби для вшанування геройства мучеників Української Католицької Церкви на рідних землях. Вінніпеґ осідок архиєпископа та столичне місто українства, відмітив цей місяць дуже врочисто. У суботу 21 червня через радіовисильню С. К. У. передана була спеціяльна програма на пів години в англійській та українській мовах. По англійськи була переповіджена історія переслідування Української Церкви під Совєтами. На закінчення промовляв 10 мінут по українськи о. Семен Іжик. — У неділю 22 червня у віликій залі міського Плейгавзу відбулася стараннями Української Катол. Централі Манітоби величава Жалобна Академія у приявності владики Кир Максима Германюка. Програму виповнила дітвора школи СС. Служебниць, два церковні хори з парафії св. Миколая під управою о. Петра Романишина, скрипкове сольо Стефанії Кома-Питкович, реферат Володимира Жили і виступ найкращого хору міста Вінніпеґу, — Спілки Української Молоді при Інституті Просвіти, під управою Василя Кардаша.

Арешт політичного діяча в Кубі

Гавана. — Визначний провідник робітництва в Кубі, Маркос Ґріґоси, заарештований тут за злочин доконаний ним ще в 1947 році. Під охороною війська, по його арештуванні, знайшлася автобусова компанія, що її власником є держава, але де більшість робітництва знаходились під впливом юнії, що нею керував Ґріґоси. Ґріґоси очолює одночасно крайню революційну організацію А. Р. Г., що за останні роки спричинила в Гавані багато випадків насилля та порушення публічного спокою. Причина арешту, як було подано офіційно, це смертельний постріл Ґріґосна у 1947 році, що від нього поляг провідник комуністичного робітництва. Свідок, що бачив цей випадок, кілька років не виявляв його з страху за своє життя, а відважився це вчинити лише тепер. Таке спізнення викликає загальну думку, що дійсна причина арештування, це бажання влади позбутися активного й небезпечного політичного та суспільного діяча.

ПРИБУТКИ МІСТА З ПОДАТКІВ НА АВТА

Ню Йорк. — Наказ про вплачування місякого автового податку в 10 і 5 долярів виконується дуже сумлінно. До понеділка було вплачено вже податку від мільйона авт, так що на цей день залишалося лише триста тисяч неоплачених авт різного типу. Припускально цей податок дасть прибутку вісім мільйонів й тоді місто, можливо, зможе відкликати додатковий податок від алкогольних напоїв.

ПРИЛЮДНА ОСТОРОГА ПЕРЕД СЛІПЦЯМИ-ЖЕБРАКАМИ

Ню Йорк. — На зборах нюйоркського Об'єднання сліпих, вказано на небажаність підтримувати несумлінних жебраків, які використовують спочуття публіки й часто мають доходи до півтораста долярів тижнево. На це вказав у своїм слові сліпий директор посередництва затруднення „Дому світла", головного осідку Об'єднання сліпих. Збори відбулися в присутності представників різних інституцій і товариств, що бажають вишукати необхідні кошти для підтримки нещасливих. Зокрема сповіщено було на зборах про широкі пляни будування відповідних модерних домів для сліпих та про підшукання для них доступної їм праці. Екзекутивний директор об'єднання Филип Плят сповістив, що Об'єднання закінчило минулий рік дефіцитом ,бо сума зібрана управою була замала й тому необхідно вишукувати нові фонди для підтримки Об'єднання.

✝

Українська Католицька Громада Майямі, Фльоріда
повідомляють, що
дия 21. червня ц. р., упокоївся в Бозі бл. п.
о. МИРОН ДАНИЛОВИЧ,
який два роки опікувався духово нашою громадою.
Вічна Йому пам'ять.
Комітет Укр. Католицької Громади Майямі.

Будування літаконосця в Ню Порт Нюз

Вашингтон. — Секретар оборони виїздить до Ню Порт Нюз, щоб бути присутнім на закладці наймогутнішого у світі літаконосця. Передбачено, що вибудування цього літаконосця коштуватиме 218 мільйонів долярів. Місгота літаконосця, що матиме назву „Форрестал" буде виносити 60,000 тон, а своїм устаткуванням цей літаконосець був би найвизначнішим із збудованих досі.

БОРОТЬБА З БРУДОМ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Від початку цього тижня в Ню Йорку, покищо в малій дільниці, впроваджено нові приписи, що допоможуть втримати чистоту в місті. Властителі авт залишають звичайно свої авта на вулицях понад хідником, що унеможливлює вичистити сміття, яке накопичується під автами. Тепер, в західнім районі міста, між 91 й 109 вулицями, не вільно займати автами обі сторони вулиці. Авта можуть „паркувати" лише по одній боці, щоб другу сторону вулиці можна очищати, а неслухняні властитеелі авт вже поотримували відповідну грошеву кару.

У КАНАДІ ЗААРЕШТОВАНО ЖУРНАЛІСТЯ-СОВЄТОФІЛА

Отава. — У Канаді, розпорядженням міністра справедливости затримано відомого журналіста, що виступає як „Дейвіс". Його дійсне прізвище є Шохан, походить від батьків, які виеміґрували з Росії. Дейвіс-Шохан довго жив в Москві, як кореспондент канадійської преси та видав кілька книжок, дуже прихильних до совєтського устрою, як „Всередині Росії" та ін.

У першу річницю смерти бл. п.
ОСТАПА ГАМЕРСЬКОГО
б. гімназійного професора в Станиславові відправиться в суботу, дня 5. липня 1952 р. о год. 10.
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в церкві св. Николая у Південнім Брукліні, при вул. 19. між 5 і 6 Ave. Всіх Рідних і знайомих запрошує
Родина.

ТАРЗАН, ч. 2862 Внизу: доля.

Твердою, повільною ходою, кавалькада просунулася місячною крутою стежкою в напрямку віддаленого пасма горбів.

Цілу ніч кавалькада посувалася без перерви, доки при сході сонця дорога не завершилася на легко крутому краю тарілкоподібної рівнини.